

פורום מחקר עינת בסר

20.5.2015 יום ד' בשעה 12:00 חדר 1821

המחזאות והמחזאי: בין ספרות לתיאטרון בתרבות הרוסית המודרנית צ'כוב, בולגקוב וסטניסלבסקי

תקציר

עבודת המחקר נושאת את הכותרת "המחזאות והמחזאי: בין ספרות לתיאטרון בתרבות הרוסית המודרנית: צ'כוב, בולגקוב וסטניסלבסקי". בבסיס המחקר: המתח והפעור בין טקסט לבמה, בין מחזה לבין מימושו הבימתי.

בעבודת המחקר אני מציגה את מכלול היחסים האלה **כמאבק**.

מאבק זה הוא לרוב חיצוני ליצירה הספרותית: מתחים בין האנשים המעורבים, אי הסכמות, פרשנות שונה וביטוייה, ומאבק זה מעניין, בגלל שהוא מראה תפיסות שונות ליצירה, והצעות שונות למימושו של הטקסט, ובסופו של דבר מוליד שפה בימתית דרמטית, וגם מגיע לשלב שבו הוא מחלחל לתוך יצירה ספרותית והופך להיות נושא היצירה. בהרצאתי אציג את מערכות היחסים ואת רעיון המאבק ואציג את תופעת **המחברות הכפולה**, כאשר ליצירה יש יותר ממחבר אחד.

שלוש מערכות יחסים ומתחים בין אנשים רלוונטיים למחקרי יוצרים את המאבק:

מערכת היחסים הראשונה: סטניסלבסקי ונימירוביץ' דנצ'נקו

מערכת היחסים השנייה: סטניסלבסקי, נימירוביץ' דנצ'נקו וצ'כוב

מערכת היחסים השלישית: סטניסלבסקי, נימירוביץ' דנצ'נקו ובלגקוב

צ'כוב התעקש כי "בעליו של המחזה הוא המחזאי ולא השחקנים", ו"אם תקטין את נוכחותו של המחזאי לכדי אפס, אלוהים יודע מה עלול לקרות".

בולגקוב ראה איך מפקיעים מידי את זכויותיו:

"אין המחזאי רשאי לתבוע משהו מהתיאטרון, ומה לתבוע- שכחתי (הסעיף העשרים ואחד).

אין המחבר רשאי למחות על משהו, ועל מה- שוב איני זוכר."

(מתוך "הרומן התיאטרלי")

סטניסלבסקי לא חשב שהוא "הורס" את מחזותיהם של צ'כוב ובולגקוב. הוא חשב שהוא עוזר להם להתקיים ולהתממש: "בהפקה של כל מחזה בעל חשיבות אמנותית, הבמאי והשחקנים חייבים לנסות ולהגיע להבנה מדויקת של רוחו ומחשבתו של המחזאי, ולא להחליפם ברעיונותיהם."

ההרצאה תציף ותנסה לענות על השאלות הבאות:

מה קורה כאשר הבמאי מבקש ליישם פרשנות חדשה, אולי שגויה או שונה מכוונת המחבר?

ומה עמדתו של המחזאי ל"השתלטות" של הבמאי על מחזהו.

מה קורה כאשר הבמאי בטוח שהוא משרת נאמנה את הטקסט אך המחזאי אינו סבור כך?

מה קורה כאשר גורמים חיצוניים משפיעים על יצירה ספרותית?